

še Skokov *Etimološki slovar hrvaškega ali srbskega jezika* v treh knjigah (1971-1976), tudi postumen: ta je do bralca prijaznejši, ima manj različnih zgledov iz različnih indoevropskih jezikov, a več razlage pomena besede, na koncu vsakega geselskega članka pa – kot se za taka dela sicer spodobi – navaja še literaturo. (Tinka Kos)

Gilbert Keith Chesterton: KNJIGA TE POBERI! IN DRUGE SKRIVNOSTNE ZGODBE O OČETU BROWNU. Prevedel Branko Gradišnik, ilustrirala Eka Vogelnik. DZS, Ljubljana 1995 (Zbirka Zapik). S Chestertonovim pripovednim svetom, ki se vrti na osi Bog-Razum, smo se prvič seznanili že pred drugo svetovno vojno s prevodom njegove prve zbirke detektivskih zgodb *Grehi princa Saradina*; nato je bil pisatelj – zaradi svoje katoliške usmerjenosti – odsoten na slovenskem literarnem prizorišču vse do osemdesetih let, ko sta izšla njegova romana kozmičnega bogoiskateljstva (B. Gradišnik), *Napoleon iz Notting Hilla* in *Mož, ki je bil četrtek*. Pričujoča knjiga prinaša doslej najizčrpnější izbor Chestertonove kratke proze, ki pripada detektivskemu žanru, hkrati pa vsebuje številne prvine grozljivofantastičnih novel. Protagonist zgodb je tudi tokrat angleški katoliški duhovnik oče Brown; z briljantnim umom in dobrim poznavanjem hudodelčeve duševnosti racionalno razjasnjuje umore, ki se zdijo magični, nedoumljivo skrivnostni in pošastni, skratka, nadnaravni. Detektivke imajo poudarjeno etično sporočilo; demonično zlo vedno tiči v človeku, vendar se lahko s pomočjo božje milosti in odpuščenja spremeni v svoje nasprotje; tako dejavnost očeta Browna ni namenjena le razkritju zločinca, marveč tudi poskusu njegovega spreobrnjenja. Knjiga je opremljena z Borgesovim predgovorom, ki po svoje poudarja temeljne razsežnosti Chestertonove literature, primerja jo z deli E. A. Poeja in v njej odkriva kafkovsko zavest o bivanjskih položajih sodobnega človeka. Čeprav je knjiga – vsaj po opremi sodeč – namenjena mlajšim bralcem, se je verjetno ne bodo branili niti izkušeni knjigožerci. (Nataša Bavec)

Sergej Flere, Marko Kerševan: RELIGIJA IN SODOBNA DRUŽBA. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana 1995 (Zbirka Alfa 1/95). Knjiga je namenjena predvsem tistim, ki se nekoliko bolj zanimajo za religijo. Gotovo bo postala tudi nepogrešljiva literatura tistim študentom in srednješolskim učiteljem, ki se v religijo bolj poglobljajo. Že iz naslova lahko razberemo, da gre za sociološko razpravo, vendar je bil, kot je zapisano

v knjigi, odnos med religijo in sociologijo vse do Maxa Webra in Emila Durkheima skorajda sovražen. Omenjena avtorja štejemo za ustanovitelja sociologije religije. Pri nas je literature o sociologiji religije malo. Zgovoren je že podatek, da je knjiga *Religija in sodobna družba* prvi pregledni in sistematični uvod v sociologijo religije v slovenščini. Danes, ko vse bolj narašča zanimanje za religijo, je sociološka obravnava religije nujno potrebna in odpira povsem samosvoj vidik. Nazadnje je treba poudariti, da je knjiga napisana zanimivo, tekoče in korektno, saj se v njej prepletajo primerjave religij (na primer krščanstva z budizmom), podatki so zbrani pregledno (preglednice idr.) in predvsem to: na koncu knjige je zbrana pomembna literatura, ki se kakorkoli pogloblja v fenomen religije. (Gregor Podlogar)

Johann Wolfgang Goethe: IZBIRNE SORODNOSTI. Prevedla Stanka Rendla, spremno besedo napisal Janko Kos. Mihelač, Ljubljana 1995 (Zbirka Svetovni klasiki; 45). V sloveščino prvič prevedeni roman *Izbirne sorodnosti* (1809) umešča Janko Kos na začetek Goethejevega poznega pisateljstva. Zares: če smo v spominu ohranili silovite, slogovno dramatične Wertherjeve pisemske izpovedi, *Izbirne sorodnosti* učinkujejo precej distancirano v odnosu do svoje sicer razgibane zgodbe: v (pre)harmonično aristokratsko zakonsko življenje nežno ljubečih se Charlotte in Eduarda vstopita tujca: zadržana, a po svoje strastna Otilie, ta z nežno deklinostjo v Eduardu zbudi neobvladljivo strast, in možati razumnež, stotnik, ta očara Charlotte. Prvi prešuštni dvojici ne uspe ukrotiti svojih erotičnih nagnjenj, drugo odlikujeta "razsodnost in rahločutnost", zato upošteva socialne, morda tudi krščanske zakone vedenja. Vendar bi težko rekli, da katera od dvojic slavi moralno zmago. Sklep zgodbe namreč vzpostavlja ravnotežje med omenjenima življenjskima načeloma. Kot ugotavlja Kos, to tematsko ravnotežje zato ne dopušča niti krščanske interpretacije (zmaga svetosti zakonskih vezi) niti liberalnejše (zmaga svobodne ljubezni). Goethe torej s tem, ko "duhovna podoba /njegovega/ romana stalno niha med izrazitimi skrajnostmi", priznava svobodo kot tudi nujnost samoomejitve (to Kos razlaga tudi na podlagi Goethejeve biografije). V besedilu se postavljata nasproti romantični in racionalistični razsvetljenski nazor, se vzajemno ilustrirata in tako morda "nevtralizirata". (Vanessa Matajč)